

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DIGITÁLNÍ UČEBNÍ MATERIÁL

Název projektu	Šablony v SZŠ Příbram
Registrační číslo	CZ.1.07/1.5.003/34.0933
Název materiálu	<i>Nástin české literatury 19. století</i> VY_32_INOVACE_CJ.1.9 Významné osobnosti české literatury 1. pol. 19. stol.
Vyučovací předmět	Český jazyk a literatura
Tematický okruh	Česká literatura 1. pol. 19. stol
Autor	Mgr. Alena Šimůnková
Škola	Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická, Příbram I, Jiráskovy sady 113
Datum vyhotovení	únor 2014
Datum a místo ověření	18.2.2014 - obor Zdravotnické lyceum, třída 2.ZL
Anotace	Materiál je určen pro žáky 2. ročníků středních škol při závěrečném opakování a procvičování tématu Česká literatura 1.pol.19.stol. Slouží především k samostatné práci žáků po probrání tematického celku. Žáci si utřídí své vědomosti a procvičí práci s textem.
Metodický pokyn	Aktivita – pracovní list - přímá práce žáků – 1 vyučovací hodina. Je vhodné použít jako opakování.

PRACOVNÍ LIST

Při zpracování následujících úloh využijte své znalosti tematického celku **Česká literatura 1.pol.19.stol.**

Který z pojmů do řady nepatří? Napište proč.

B.Němcová, K.H.Borovský, K.J.Erben, J.K.Tyl
Divá Bára, Dobrý člověk, Paličova dcera, Pohorská vesnice
Viktorka, Hynek, kněžna Zaháňská, Kristla
román, ohlasy, básnický cestopis, poéma
Thám, Dobrovský, Jungmann, Palacký

Na základě svých znalostí i za pomoci dostupných pomůcek doplňte tabulku:

Autoři:	Díla:	Žánry:
F.L.Čelakovský		lyrika, epika, balada
	Křest sv. Vladimíra	
	Slovanské starožitnosti	
		novela
		poéma
		balada, lyrika
	Dějiny národu českého	
J. Kollár		
	Břetislav a Jitka	

Výstižně vysvětlete pojmy:

panslavismus
ruské byliny
idealizace
epigram
zvukomalebnost
lyrický mluvčí

Utvořte trojice pojmů. Jeden pojem vám zbude, vysvětlete jej:

F.L.Čelakovský – V.Thám – téma viny a trestu – realismus – Toman a lesní panna – Bouda – Poklad – Jungmann – obraz ze života – K.J.Erben – ohlasy – publicistika - české divadlo – slovník – Divá Bára – nacionalismus

Přiřad'te ukázky z děl k těmto autorům: K.H.Mácha, J.Kollár, F.L.Čelakovský, K.H.Borovský

1) Slunce vyšlo nad horu, skáče koník do dvoru, smutně hrabe podkovou, řehce zprávu nedobrou. Sestra k oknu přiskočila, a rukama zalomila: „Bratře můj, bratříčku můj, kde skonál jsi život svůj!“	2) Vy, jenž dalekosáhlým během svým co ramenem tajemným zemi objímáte, vy, hvězdy rozplynulé, stíny modra nebe, vy truchlenci, jenž rozsmutnivše sebe, v tiché se slzy celí rozplýváte, vás já jsem posly volil mezi všemi. (...)
3) Pracuj každý s chutí usilovnou na národu roli dědičné cesty mohou býti rozličné, jenom vůli všickni mějme rovnou.	4) Nezačíněj si jen s carem to já pořád říkám, že to se svou opozicí nepřivedeš nikam.

Přiřad'te k sobě díla, autory:

Král Lávra – B.Němcová – Strakonický dudák – Křivoklad - F.L.Čelakovský – K.H.Borovský – Záře nad pohanstvem – Slovník česko-německý – V zámku a podzámčí – J.K.Tyl – J.Jungmann – Ohlas písní ruských – J. Linda – K.H.Mácha

ŘEŠENÍ:
Který z pojmů do řady nepatří? Napište proč.

J.K.Tyl – divadelník

Paličova dcera – autorkou není B.Němcová, ale J.K.Tyl

Hynek – není postava z díla Babička

román – není poezie

Thám – nebyl vědec

Na základě svých znalostí i za pomoci dostupných pomůcek doplňte tabulku:

Autoři:	Díla:	Žánry:
F.L.Čelakovský	Ohlas písní českých	lyrika, epika, balada
K.H.Borovský	Křest sv. Vladimíra	Satirická báseň - lyrickoepická
P.J.Šafařík	Slovanské starožitnosti	naučné dílo
B. Němcová	Babička/ Pohorská vesnice	novela
K.H.Mácha	Máj	poéma
K.J.Erben	Kytice	balada, lyrika
F.Palacký	Dějiny národu českého	naučné dílo
J. Kollár	Slávy dcera	Básnický cestopis
V.Thám	Břetislav a Jitka	drama

Výstižně vysvětlete pojmy:

Panslavismus – myšlenka slovanské vzájemnosti

ruské byliny – příběhy – ruská mytologie

idealizace – hledání pouze pozitivního

epigram – krátká lyrická satirická báseň

zvukomalebnost – uspořádání hlásek, aby vyvolávalo zvukové vjemy

lyrický mluvčí – mluvčí lyrické básně

Utvořte trojice pojmů. Jeden pojem vám zbude, vysvětlete jej:

F.L.Čelakovský - Toman a lesní panna – ohlasy
V.Thám – Bouda - české divadlo
téma viny a trestu – Poklad - K.J.Erben
realismus - obraz ze života – Divá Bára
Jungmann – slovník - nacionalismus

Publicistika – novinářství – počátky tradice u K.H.Borovského

Přiřad'te ukázky z děl k těmto autorům:

K.H.Mácha - 2
J.Kollár - 3
F.L.Čelakovský - 1
K.H.Borovský - 4

Přiřad'te k sobě díla, autory:

Král Lávra – K.H.Borovský
Strakonický dudák – J.K.Tyl
Křivoklad – K.H.Mácha
Záře nad pohanstvem – J.Linda
Slovník česko-německý – J. Jungmann
V zámku a podzámčí – B. Němcová
Ohlas písní ruských – F.L.Čelakovský

Použité zdroje:

KOSTKOVÁ, Markéta. *Čítanka 2 (k Literatuře – přehledu SŠ učiva)*. Dotisk 1. vydání .
Třebíč: Petra Velanová, 2006. 207 s. ISBN 80-902571-9-4

Pokud není uvedeno jinak, jsou použité objekty vlastní originální tvorbou autorky.

